

12. Міщенко В. І. Особливості посткризового реформування фінансового сектора України / В. І. Міщенко // Фінанси України. — 2010. — № 10. — С. 3-14.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПРАВОВАЯ ПОЛИТИКА В ОТНОШЕНИИ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ БАНКОВСКИЙ СЕКТОР

Машкина Л. О.

Исследованы вопросы правовой политики в отношении деятельности иностранных банков в Украине. Определены стратегия и тактика иностранного капитала. Проанализировано влияние иностранных банков на создание современной банковской системы Украины.

Ключевые слова: банк, иностранный капитал, современная банковская система, правовая политика.

THE STATE LEGAL POLICY REGARDING FOREIGN INVESTMENT IN THE DOMESTIC BANKING SECTOR

L. O. Mashkina

The issues of legal policy regarding the activities of foreign banks in Ukraine. The strategy and tactics of foreign capital are investigated. Analyze the effect of foreign banks on the creation of a modern banking system of Ukraine.

Key words: bank, foreign capital, a modern banking system, legal policy.

УДК 346.2:615.12

ГОСПОДАРСЬКО-ДОГОВІРНА ДІЯЛЬНІСТЬ АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ

*Н. С. Морщагіна, здобувачка
Національний університет*

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Досліджено специфіку договірно-правового регулювання відносин на фармацевтичному ринку України за участю аптечних закладів, предметом яких є лікарські засоби.

Ключові слова: аптечна діяльність, лікарські засоби, господарський договір, зміст господарського договору при здійсненні аптечної діяльності.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки господарське зобов'язання виступає головним механізмом установлення і регулювання стосунків між суб'єктами господарсько-виробничих та організаційно-господарських відносин. Вони опосередковують процес виробництва, переміщення реалізацією матеріальних благ, інтелектуальної власності, організаційно-господарські відносини між їх виробниками та органами господарського управління. Господарське зобов'язання конкретно регулює майнові та організаційно-господарські відносини у сфері виробництва і господарського обороту. Невипадково, О. Беляневич визначає господарське договірне право як комплексний правовий інститут, що сформований в рамках процесів правової спеціалізації — уніфікації, інтеграції, предметної та функціональної диференціації та конкретизації. У той же час авторка відзначає, що господарське договірне право як сукупність господарсько-правових норм, що регулюють усі стадії існування договірного зобов'язання, а також переддоговірну стадію (стадію укладення господарського договору), є складним інститутом саме господарського права [1, с. 525-527].

Основною метою правового регулювання договірних відносин у сфері господарювання є забезпечення всебічного захисту учасників ринку, а також створення сприятливих умов для запобігання невиконанню чи неналежному виконанню господарських договорів. Велике значення для формування ефективної договірної діяльності суб'єктів господарювання має належна організація реалізації продукції. У Господарському кодексі України закладено основні засади правового регулювання господарсько-торговельної діяльності, однак вони потребують розвитку у спеціальному законодавстві [2]. До проблем науково-теоретичного характеру, які вимагають подальшого вивчення, слід віднести такі: визначення господарсько-торговельної діяльності аптечних закладів; співвідношення поняття комерційного посередництва в юридичному та економічному змістах при здійсненні оптової торгівлі з аптечних баз (складів); дослідження напрямків розвитку господарсько-торговельної інфраструктури продукцією аптечного асортименту.

Договір, продовжує В. Мілаш, — це багатогранний правовий феномен, який одночасно є актом правовстановлення (у ньому проявляється автономія волі сторін щодо врегулювання їх взаємовідносин на власний розсуд у межах, дозволених законом, — індивідуальне правове регулювання) та актом правореалізації (у таких її формах, як дотримання, виконання та використання). Отже, обов'язковим елементом договірної конструкції є акт згоди, який поєднує волю його учасників щодо встановлення, зміни або припинення їх взаємних прав і обов'язків у межах, окреслених законом, завдяки чому між ними утворюється правовий зв'язок [3, с. 296].

Розвиток господарських відносин в аптечній діяльності у свою чергу зумовлює підвищення мотивації комплексного вивчення можливих заходів їх оптимізації. Поряд із закріпленими у законодавстві традиційними видами забезпечення виконання договорів у практичній діяльності суб'єктів господарювання виникли і розвиваються чимало інших видів забезпечення, що спричиняє необхідність їх ретельного аналізування за чинним законодавством, ГК та ЦК України і вироблення обґрунтованих рекомендацій щодо їх ефективного застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі теоретико-методичні дослідження господарсько-договірних відносин, а також правовідносин, що виникають між особами, які здійснюють господарську діяльність, посідають вагоме місце в роботах науковців усіх напрямків права, а саме: О. Вінник, Д. Задихайла, Г. Знаменського, В. Луця, В. Мамутова, В. Пашкова, О. Подцерковного, В. Устименко, О. Шаповалової, В. Щербини та ін. Проте зазначенні науковці при проведенні відповідних досліджень не враховували особливості договірних відносин при здійсненні аптечної діяльності.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження проблеми забезпечення договірних відносин при здійсненні аптечної діяльності, а також визначення змісту договору при здійсненні аптечної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Господарський договір в умовах ринкової економіки — основний засіб організації відносин між суб'єктами господарювання та важливим інструментом правової організації господарського життя суспільства в цілому. Він є однією із поширеніших підстав виникнення договірних господарських зобов'язань, як гнучкий правовий регулятор дає змогу враховувати специфіку окремого господарського зв'язку та узгоджувати його із загальнонормативним режимом правового регулювання господарських відносин.

Об'єктивна необхідність господарського договору спричинена господарським інтересом. Суб'єкти господарської діяльності при цьому мають право і утворюють для себе певні норми та правила взаємовідносин.

Узагальнюючи наведене, можна сказати, що господарський договір — це засноване на домовленості сторін і зафіксоване у встановленій законом формі зобов'язальне правовідношення між суб'єктами господарювання та/або суб'єктами організаційно-правових повноважень, змістом якого є взаємні права і обов'язки сторін у галузі господарської діяльності з урахуванням загальногосподарських (публічних) інтересів. Поняття господарського договору виводиться через сукупність його особливостей як угоди і як зобов'язального правовідношення. Головна особливість господарського договору як угоди полягає в особливому суб'єктному складі та обмеженні договірної свободи.

Своєрідність господарського договору як зобов'язального правовідношення зумовлена природою господарських зв'язків і проявляється в спрямованості господарського договору на обслуговування господарської діяльності та в поєднанні майнових і організаційних елементів у його змісті. Держава, виконуючи економічну функцію і забезпечуючи соціальну спрямованість економіки, має право регулювати договірну свободу суб'єктів господарських правовідносин на досягнення такого економічного суспільного порядку, який забезпечить кожному члену суспільства належні умови існування, і тільки після цього максимально допустиму індивідуальну свободу. Тому господарські одговори опосередковують не тільки господарські зв'язки, які формуються між суб'єктами господарювання, а й ті, що формуються між ними і державними органами управління та органами місцевого самоврядування. Вони, наприклад, укладаються з приводу виконання програм і планів економічного, науково-технічного, соціального розвитку держави і регіонів, а також внутрішньогосподарських планів.

Правове регулювання господарських договірних зв'язків в Україні здійснюється тією чи іншою мірою трьома гілками влади таким чином: прийняттям вищим законодавчим органом найбільш важливих нормативних актів, що регулюють господарську діяльність; виданням органами виконавчої влади, у першу чергу Кабінетом Міністрів України і центральними органами управління, підзаконних нормативних актів, що регулюють договірні зв'язки, які виникають у процесі здійснення господарської діяльності; за допомогою діяльності особливого юрисдикційного органу — господарського суду, який не тільки судить про право, а й сприяє стабільності та стійкості господарських договірних зв'язків. При цьому зазначимо, що ідея нормативного регулювання договірних господарських відносин не суперечить основам функціонування соціально орієнтованої ринкової економіки.

Імперативність регулювання договірних зв'язків є різновекторною і зумовлюється завданнями, що стоять перед державою в галузі управління господарською діяльністю, насамперед захистом прав і законних інтересів слабкіших суб'єктів господарювання; забезпеченням суспільного господарського порядку в країні (захистом публічних інтересів).

Разом із тим конкурентне ринкове середовище потребує надання сторонам договору свободи господарської діяльності, яка реалізується через систему загальних дозволянь у праві. Суб'єкти господарювання можуть реалізовувати правові дозволяння за власною ініціативою у власних та суспільно прийнятних цілях. Така реалізація здійснюється шляхом самостійного формування учасниками господарського обороту своїх суб'єктивних прав і обов'язків, що кореспондують їм, з метою забезпечення суспільних інтересів.

Як спеціальна правова категорія, зазначає В. Щербина, господарський договір має такі особливі ознаки. По-перше, господарське законодавство регулює цей договір як таку угоду, що має визначену економічну і правову мету. Господарський договір завжди укладається з господарською (комерційною) метою для досягнення необхідних господарських і комерційних результатів. Це виробництво і реалізація за плату продукції, виконання робіт і оплата їхніх результатів, надання платних послуг. Звідси господарські договори — це, як правило, майнові договори, що обслуговують безпосередньо виробництво та господарський (комерційний) обіг. За критерієм мети господарські договори відмежовуються від інших договорів суб'єктами господарювання, які не обслуговують виробництво та обіг і є допоміжними.

По-друге, стосовно господарських договорів діють окремі правила щодо підстав їх укладання і змісту господарських договірних зобов'язань. Законодавством про господарські договори встановлено, що ті з них, які спрямовані на забезпечення пріоритетних потреб України в продукції, роботах та послугах, укладаються на підставі відповідних державних замовлень. Юридичною особливістю в такому разі є те, що зміст господарського договору, який укладається на підставі державного замовлення (державний контракт), повинен відповідати цьому замовленню (ч. 5 ст. 179 ГК). У теорії такі договори визнаються як плановані.

Однак не всі господарські договори укладаються на підставі державного замовлення. Отже, ця ознака господарського договору не є абсолютною.

Зміст господарських договорів, які укладаються без державного замовлення, має відповідати господарським намірам і юридично вираженій згоді сторін. У теорії такі договори називаються регульованими, тобто такими, що регулюються самими сторонами.

По-третє, закон обмежує коло суб'єктів, які можуть бути суб'єктами господарських договорів (про цю ознаку йшлося при розгляді суб'єктного складу господарських зобов'язань) [4, с. 296–297].

Зміст господарського договору полягає у поєднанні двох ознак: економічної та юридичної. Економічна ознака у цьому разі означає, що господарський договір завжди має матеріальний зміст, забезпечує виробничі потреби суб'єктів господарювання, а юридична ознака — коли господарські виробничі зв'язки опосередковуються договором і набувають форми договірного правовідношення, що надає їм визначеності та стабільності. Вони характеризуються поєднанням майнових та організаційних елементів.

За юридичною ознакою при здійсненні фармацевтичної діяльності зміст договору є спільним юридичним актом сторін, що становлять: по-перше, домовленість, щодо умов з закупівлі, зберігання та реалізації фармацевтичної продукції, щодо яких вони дійшли згоди; по-друге, ті умови, які приймають-

ся ними як обов'язкові на основі чинного законодавства, в частині створення відповідних умов щодо зберігання та транспортування фармпродукції. Іншими словами, зміст договору — це ті умови, на яких укладено договір. Оскільки договір є підставою виникнення господарсько-правового зобов'язання, то зміст цього зобов'язання розкривається через права і обов'язки його учасників, визначені умовами договору.

Класифікація господарських договорів при здійсненні фармацевтичної діяльності виражає не тільки їх систему залежно від підстави їх виникнення у ролі і встановленні господарських зв'язків, порядку укладання, становища сторін, тривалості застосування у сфері господарської діяльності, а й щодо наявності спеціальних дозволів (ліцензій), створення відповідних умов зберігання та транспортування фармацевтичної продукції, а також здійснення відповідних заходів щодо вилучення продукції за наявності приписів органів державного контролю.

Отже, наукову класифікацію договорів можна проводити за різними ознаками (критеріями) залежно від цілей, які при цьому ставляться. Класифікація договорів має сприяти глибокому з'ясуванню їх природи і змісту, виявленню притаманних їм спільних рис і особливостей, подальшому вдосконаленню законодавства про договори.

Найчастіше особливості господарського договору, відзначають Л. Жук та Л. Жук, виявляються в його функціональному навантаженні. Вони вважають, що господарський договір — це найоперативніший та найгнучкіший засіб зв'язку між виробництвом і споживанням, вивченням потреб і негайним реагуванням на них, а також найважливіший засіб, який дисциплінує господарський обіг [5, с. 357]. Доктринально господарсько-правові договори класифікуються за різними критеріями. Проте існує єдиний критерій, визначений в ГК, який можна пристосувати до сфери охорони здоров'я за участю пацієнтів [6, с. 165].

При цьому в галузі охорони здоров'я, підкреслює В. Пашков, про момент виникнення договірної правосуб'єктності суб'єктів медичної та фармацевтичної практики свідчать ліцензії на здійснення відповідного виду діяльності чи для лікувально-профілактичних закладів державної та комунальної форми власності факт державної реєстрації (крім діяльності, пов'язаної з контролюваними речовинами), а також факт укладення відповідних договорів — якщо йдеться про укладення субдоговорів і за необхідності — наявність у сторін правовстановлюючих документів [7, с. 47]. На сьогодні критерії розподілу договорів за окремими критеріями в загальному вигляді регламентовано М. Брагінським, В. Вітрянським, Є. Сухановим [8, с. 4–7; 93, с. 4–5]. При цьому розуміється, що господарський договір перш за все є правовою формою господарських зв'язків, специфічним правовим засобом, у якому поєднують-

ся публічні інтереси суспільства в цілому та приватні інтереси окремих суб'єктів господарювання [9, с. 10–15].

Так, В. Борисова відзначає, що господарські договори завжди укладаються з господарською комерційною метою для досягнення господарських комерційних результатів; діють особливі правила щодо порядку їх укладення та особливі вимоги, що висуваються до змісту господарських договорів [10, с. 67]. Однак О. Старцев, підкреслюючи, що всі підприємницькі договори є складовою господарських договорів, при цьому зауважує, що не всі господарські договори можуть бути підприємницькими [11, с. 305–306]. Так, у свою чергу зазначає В. Мілаш, із метою реалізації принципу пріоритетного збереження здоров'я людини відносно економічного ефекту встановлено заборони стосовно ринкового обміну окремих об'єктів господарських прав, що унеможливило їх здатність бути об'єктами комерційних договорів [12, с. 60–61].

Операції з договорів, що регулюють обіг лікарських засобів, відображено в ГК та ЦК України і таких законодавчих актах: законах України «Про захист прав споживачів», Основах законодавства України про охорону здоров'я, «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про лікарські засоби», «Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про внесення змін до Закону «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»; декретах Кабінету Міністрів України «Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення», «Про стандартизацію і сертифікацію». Тому розроблення від початку до кінця умов кожного договору, що укладаються учасником договірних відносин в оптовій та роздрібній торгівлі, вимагає величезних зусиль та часу, особливо враховуючи необхідність укладати погоджені сторонами рішення у рамки чинного законодавства. Один із способів уникнення зазначених наслідків полягає у різних видах типізації договірних форм [13, с. 78–79].

Стосовно окремої групи товарів аптечного асортименту В. Пашков зазначає, що фармацевтичний ринок має визначені ознаки, які відрізняють його від ринку інших товарів широкого вжитку, здійснення такого специфічного виду правових відносин, як оптова реалізація фармацевтичної продукції, вимагає від суб'єктів підприємницької діяльності налагодження договірних зв'язків з дотриманням умов спеціальних законодавчих актів про фармацевтичну продукцію. В зв'язку з цим за третьою ознакою підприємницькі договори реалізації, зокрема лікарських засобів, можна виділити в окрему групу за ознаками, що виявляються у спеціальному регулюванні [14].

Принцип свободи договору полягає у вільному вияві волі сторін на вступ у договірні відносини; можливості обирати контрагента за договором; визна-

ченні умов договору, його виду відповідно до власних інтересів; вирішенні питання подальшого збереження договірних зв'язків. Цей принцип є одним з провідних у зобов'язальних відносинах, що виникають у ринковій економіці [15]. Однак згідно зі статтями 5–7 директиви ЄС 93/13 про нечесні умови в контрактах держави-члени ЄС повинні передбачити в національних законодавствах норми, на підставі яких нечесні норми договорів не були б для споживача обов'язковими, та норми, які обмежують розповсюдження небезпечної продукції [16].

Тому, враховуючи особливий статус товару аптечного асортименту, а також те, що він реалізується через специфічну мережу — аптечні заклади, які законодавством віднесено до закладів охорони здоров'я, а у законодавстві визначено, що окрема група аптечного асортименту — лікарські засоби реалізуються лише на підставі спеціального дозволу (ліцензії), це є підставою для створення додаткових гарантій для споживачів. Крім того, специфікою господарських договорів у сфері обігу лікарських засобів є обмеження обігу контрольованих речовин.

Формами впливу засобів державного регулювання господарської діяльності на господарсько-договірні відносини є встановлення публічно-правового порядку ринкового обміну товарів як результатів господарської діяльності; передумов законної участі суб'єктів у господарських договорах (державна реєстрація, ліцензування, додаткові імперативні вимоги до учасників виробничого ринку); змісту господарських договорів у цілому або їх окремих умов (типові та примірні договори, нормативне закріплення переліку істотних умов, механізм регулювання цін та тарифів); обов'язку щодо формування обов'язкових під час здійснення тих чи інших різновидів підприємницької діяльності господарсько-договірних зв'язків; порядку укладення окремих різновидів господарських договорів (механізм нетрадиційної конкуренції); якісних характеристик об'єктів, які набувають товарної форми (стандартизація, сертифікація, державні випробування тощо); граничних обсягів реалізації (з урахуванням експорту та імпорту певних товарів (квотування) [17].

Слушно зауважує В. Мілаш, що дієвим засобом реалізації публічних інтересів у царині договірної діяльності є імперативи, що містяться в юридичних формах договірного права, які утворюють змістовий каркас договорів, зокрема з посиленням публічним інтересом [12, с. 306, 335]. Універсальні моделі господарського договору певного виду, зазначає О. Вінник, можуть передбачатися актами рекомендаційного характеру [18, с. 232].

Що стосується закупівлі лікарських засобів, виробів медичного призначення та медичної техніки, то в науковій літературі в повному обсязі охоплена процедура укладених господарських договорів на купівлю-продаж, постачання зазначеної продукції. Ця процедура може відбуватися як між

постачальниками у вигляді суб'єктів господарювання, так і між негосподарючими суб'єктами як розпорядниками державних коштів. У цьому разі в повному обсязі необхідно застосовувати вимоги законодавства України щодо закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти. Але, на думку деяких правознавців, однією із проблем впровадження державних стандартів є відсутність планового постачання ліків із визначеними фармакологічними властивостями та відповідного обладнання, що потребує впровадження державного замовлення і, як наслідок, укладення державних контрактів. Крім того, враховуючи, що останнім часом, коли зростає насиченість вітчизняного ринку лікарськими засобами, коли маркетингова діяльність фармацевтичних підприємств щодо активізації попиту на їх продукцію набирає обертів, особливо важливого значення набувають методи збуту товарів. Під ними розуміють сукупність маркетингових рішень не тільки, пов'язаних з формуванням каналів збуту, а й з визначенням найбільш типових форм господарської діяльності у зазначеній сфері [19, с. 118]. Якщо розглядати договори у сфері охорони здоров'я в загальному вигляді, то необхідно згадати один із висновків О. Смотрової, який пропонував запровадити юридичну модель договору про надання послуг, яка деталізувала б надання саме медичних послуг [20]. Із метою укладення узгоджених сторонами рішень у рамки чинного законодавства, вважають М. Брагінський та В. Вітрянський, необхідно використовувати різні види типізації договірних форм [13, с. 78–79].

Особливу увагу слід приділити господарсько-правовим договорам з посиленням публічним інтересом, завдяки яким забезпечуються потреби широкого кола споживачів у сферах роздрібною торгівлі, перевезення транспортом загального користування, надання послуг зв'язку, медичного, готельного, банківського обслуговування тощо. Для цих договорів властивими є, по-перше, визначене коло суб'єктів: ними, з одного боку, є суб'єкти господарювання, що у встановленому порядку здійснюють підприємницьку діяльність в одній із зазначених сфер, а з другого — всякий і кожний, хто до них звертається для задоволення своїх потреб у товарах чи послугах; по-друге, умови господарсько-правового договору з посиленням публічним інтересом встановлюються однаковими для всіх споживачів, крім тих, кому за законом надано відповідні пільги (наприклад, пільги ветеранам війни щодо сплати квартирної плати і комунальних послуг); по-третє, суб'єкт господарювання не повинен надавати переваги одному споживачеві перед іншим щодо укладення публічного договору, якщо інше не встановлено законом.

Висновки. У цьому контексті цікавими є договори, які останнім часом набирають обертів, що застосовують на ринку фармацевтичної продукції, і

які передбачають відшкодування витрат і укладаються між суб'єктом господарювання та суб'єктом публічного права у вигляді органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування чи страховим фондом щодо відпуску з аптечного закладу на користь третіх осіб (громадян) згідно з рецептом фармацевтичну продукцію.

Конструкція договору на користь третьої особи в цьому контексті полягає у тому, що за цим договором зобов'язана сторона (боржник) повинна вчинити дію не на користь другої сторони за договором (кредитора), а на користь третьої особи, яка не бере участі в укладенні договору. На користь третьої особи можна «виговорити» право, яким ця особа може скористатися чи відмовитися від нього, але не можна без її згоди покласти на неї цивільно-правовий обов'язок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляневич О. А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): монографія / О. А. Біляневич. — К. : Юрінком Інтер, 2006. — 592 с.
2. Герасименко О. О. Забезпечення виконання господарських договорів з реалізації продукції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / О. О. Герасименко. — Донецьк, 2004. — 20 с.
3. Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: у 2 ч. / В. С. Мілаш. — Х.: Право, 2008. — Ч. 1. — 496 с.
4. Щербина В. С. Суб'єкти господарського права: монографія / В. С. Щербина. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 264 с.
5. Господарське право: навч. посібник / за ред. Л.А. Жук, І.Л. Жук. — К. : Кондор, 2003. — 200 с.
6. Пашков В. М. Проблеми правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я (господарсько-правовий контекст) / В. М. Пашков. — К. : МОРІОН, 2009. — 448 с.
7. Пашков В. М. Напрямки оптимізації господарсько-правового забезпечення суспільних відносин у галузі охорони здоров'я / В. М. Пашков. — К. : МОРІОН, 2006. — 360 с.
8. Брагинский М. И. Договорное право. Книга третья: Договоры о выполнении работ и оказания услуг / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. — М. : Статут, 2002. — 1038 с.
9. Беляневич О. А. Господарський договір та способи його укладення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.2004 / О. А. Біляневич ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 1999. — 180 с.
10. Борисова В. И. Правовые основы предпринимательской деятельности / В. И. Борисова. — Харьков : Интеграл, 1998. — 177 с.
11. Підприємницьке право: підручник / за ред. О.В. Старцева. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — К. : Істина, 2005. — 600 с.
12. Мілаш В. С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: монографія / В. С. Мілаш. — Х. : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. — 440 с.

13. Брагинский М. И. Договорное право. Книга первая: Общие положения / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. — М.: Статут, 2001. — 842 с.
14. Пашков В. Окремі правові питання щодо здійснення підприємницької діяльності з реалізації лікарських засобів / В. Пашков // Підприємництво, господарство і право. — 2003. — № 2. — С. 21–22.
15. Олюха В. Публічний договір на сучасному етапі в Україні / В. Олюха // Право України. — 2000. — № 9. — С. 104–107.
16. Ханик-Посполітак Р. Деякі аспекти захисту прав споживачів в Європейському Союзі / Р. Ханик-Посполітак // Підприємництво, госп-во і право. — 2002. — № 4. — С. 34–37.
17. Мілаш В. Про розвиток господарсько-правового регулювання договірних відносин / В. Мілаш // Підприємництво, госп-во і право. — 2007. — № 5 (137). — С. 36–40.
18. Вінник О. М. Господарське право: курс лекцій / О. М. Вінник. — К. : Атіка, 2004. — 624 с.
19. Пашков В. М. Правове регулювання обігу лікарських засобів / В. М. Пашков. — К. : МОРІОН, 2004. — 160 с.
20. Смотров О. І. Договір щодо оплатного надання медичних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. І. Смотров. — Х., 2003. — 20 с.

ХОЗЯЙСТВЕННО-ДОГОВОРНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АПТЕЧНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Морщагина Н. С.

Исследована специфика договорно-правового регулирования отношений на фармацевтическом рынке Украины при условии участия в них аптечных учреждений и предметом которых являются лекарственные средства.

Ключевые слова: аптечная деятельность, лекарственные средства, хозяйственный договор, содержание хозяйственного договора при осуществлении аптечной деятельности.

ECONOMIC AND CONTRACT WORK PHARMACEUTICAL INSTITUTIONS

Morschagina N. S.

The paper investigates the specifics of the contractual-legal regulation of the pharmaceutical market of Ukraine by engaging them in pharmacies, and which is the subject of drugs.

Key words: pharmacy activities, medications, business contract, the contents of a business agreement in the implementation of the pharmacy business.